

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható — az osztrák tartományok számára **Szellinski György** csász. kir. egyetemi könyvtárosnál Bécsben, I., Stephansplatz Nr. 6.

AZ IPARTÖRVÉNY MAGYARÁZATA.

A földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszterium hivatalos adatainak felhasználásával

IRTA

Dr BALLAGI BÉLA.

Magában foglalja az 1884. XVII. törvények végrehajtása iránt kibocsájtott összes miniszteri rendeleteket, s elvi jelentőségű határozatokat.

Ara füzve 2 frt 50 kr.

E művet a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi magyar kir. miniszter úr f. évi 24954. számú rendeletével valamennyi ipartestületnek, kereskedelmi és iparkamarának megismerés végett ajánlotta, valamint felhívta az összes törvényhatóságokat is a szóban levő könyvnek terjesztésére.

A Franklin-társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható.

A CZIGÁNYOKRÓL ÉS A CZIGÁNY ZENÉRŐL MAGYARORSZÁGON.

IRTA

LISZT FERENCZ.

Ara füzve 2 frt.

CHOPIN.

LISZT FERENCZ UTÁN FRANCZIABÓL

GRÓF WASS OTILIA.

Ara füzve 1 frt 60 kr.

35-İK SZÁM. 1886.

BUDAPEST, AUGUSZTUS 29.

XXXIII. ÉVFOLYAM

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és 1 egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: félévre 6 *

Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG**: f egész évre 8 frt félévre 4 *

Csupán a **POLITIKAI UJDONSÁGOK**: f egész évre 6 frt félévre 3 *

Külföldi előfizetőknek a postailag megfizetendő árú mellett az országos postai díjat is eszokolandó

MARGARÉTA ZSÓFIA FŐHERCEGNŐ,
a prágai Hradsinon levő nemes-hölgy-alapítványi intézet új apátnője.

mes katonatisztek leányai vétetnek föl akkor is, ha nem nemes származásuk.

A monarchiában levő hat nemes-hölgy-alapítványi intézet, nevezetesen a bécsi (savoyai), innsbrucki, brünni mária-schulii), a «három szent angyal»-ról nevezett prágai, a gráci és a prágai Hradsinon levő közt ez utóbbi a legelőbbkel és legzav-

várban lakik, mely az alapítványi intézettel folyóval van összekötve. A legelső apátnő **Mária Anna** főhercegnő, **Mária Terézia** leánya volt (1755—1789). Utána következtek: **Mária Anna** főhercegnő, **Lipót** császár leánya (1791—1809); **Mária Terézia** főhercegnő, **Károly** főherceg leánya (1836-ban kinevezetve, még ugyanab-

ban az évben kilépett, nőül menvén **II. Ferdinándhoz**, mindkét Szicília királyához); **Hermina** főhercegnő, **József nádor** leánya (1839—1842); **Mária Karolina** főhercegnő (1844—1852, nőül ment **Rainer** főherceghez); **Mária Krisztina** főhercegnő, **Károly Ferdinánd** főherceg leánya, 1875—1879 (nőül menvén **XII. Alfonzó** spanyol királyhoz, kilépett); **Mária Antonia** főhercegnő, **IV. Ferdinánd**, Toskana nagyhercegének leánya (1880—1883), meghalt Cannesban, Franciaországban. A három évig tartó provizórium után ő felsége május 23-ikán **Margaréta Zsófia**, **Mária Anunciáta**, **Terézia**, **Karolina**, **Lujza**, **Jozefa** főhercegnőt, testvére: **Károly Lajos** főherceg 16 éves leányát nevezte ki a prágai Hradsinon levő cs. k. nemes-hölgy-alapítványi intézet apátnőjévé. Az ifjú főhercegnő 1870. május 13-án született az artstetteni várkastélyban. Édes anyja **Mária Anunciáta** főhercegnő, **II. Ferdinánd**, mindkét Szicília királyának leánya, kinek édes anyja, **Mária Terézia** főhercegnő annak idejében szintén a prágai nemes-hölgy-alapítványi intézet apátnője vala, s már gyöngygyermekkorától kezdve valóságos irányba terelte az ifjú **Margaréta Zsófia** főhercegnő nevelését, ki már évek óta rendkívüli hajlammal viseltetett az apáca-élet iránt. Egy évvel ezelőtt az a hír járta be a lapokat, hogy a fátyolt föveszi és egy női zárdába vonul vissza. A fiatal főhercegnő azokban a magas és legmagasabb körökben is, melyekben eddigi életpályája telt el és melyektől most alighanem örökre elbucszik, kiváló szellemi és tudományos műveltség, valamint szívzóság folytán szeretetteljes hódolat tárgya volt. A hradsinai királyi várkastélyban s a vele tőzomszédos nemes-hölgy-alapítványi intézet falai közt nem egy magas születésű fiatal úrnő szíve bá-

Az új közjegyzői törvény.

1886. ÉVI VII. TÖRVÉNYCZIKK.

Szenteltetett 1886. évi márczius hó 19-én, kihirdetett az országos törvénytárban 1886. évi márczius hó 23-án.

Kiegészítve az 1874. évi közjegyzői törvény érvényben hagyott §§-val és ellátva a közjegyzőségre vonatkozó curiai döntvényekkel és magyarázatokkal.

IRTA

Szokolay István,

jogtutor.

Ara füzve 1 forint 20 krajczár osztr. ért.

Rendet, nemességet, címeket díszokleveleket, kitüntetések érdemeit és mindennemű kitüntetéseket, pontosan és titoktartás mellett, biztosan közzéteszem. Leveleket tovább szállít «N. D. 3495» alatt Haasenstein és Vogler hirdetői iroda Budapesten. 2909

hiányzó-
rész a

**BITTNER-féle
Conifera-Sprit,**

a valódi fertőtlenítő és balsamos gyantás, belégzési szer a légző szervek bajainál.

Kapható a gyógyszerárakban, azonban világosan **Bittner-féle Conifera-Sprit** és **Bittner-féle szabadék. porlasztó** kérendő.

2015. Fő letét: **BUDAPESTEN**, **Ezerk József** gyógyszerár, királyi-utca 12

A községi rendtartás kézikönyve

tartalmazza az 1886. évi XXI. XXII. és XXIII. törvények (a községi, törvényhatósági és fegyelmi törvények) hiteles szövegét, kiegészítve miniszteri és curiai döntvényekkel, utasításokkal; a községek hatáskörének, a községi előjárók, törvényhatósági tisztviselők, bizottságok teendőinek elősorolásával; — magyarázatokkal és iromány-példákkal.

IRTA

Szokolay István

jogtutor.

Ara füzve 1 frt 80 kr.

500 aranyat fizetek annak

ki **DR. GREENSILL** salicyl-sav-kezelésének használata után — egy üveggel — még valaha fogfájást kap nagyhellele büzös leend. **Dr. Greensill** szépitője, mely a szájjal után hangulandó, a fogakat fényes fehérré teszi. A szer ártalmatlansága bizonyított. Ára 40 kr. Kapható gyógyszerárakban, illatszerekkereskedésekben, s előkelő háztartásoknál, **DR. GREENSILL** BUDAPESTEN, Párisban, Főraktár Budapesti Dankovszky Istvánnál V. k., József utca sz. Török Józsefnél VI. k., királyi-utca IV., kis hid-utca 8. sz. Budán Kabakovits Györgynél V. k., keresk. II. ker. fő-utca 30.

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában megjelent és minden könyvtárban kapható — az osztrák tartományok számára **Szellinski György** csász. kir. egyetemi könyvtárosnál Bécsben, I., Stephansplatz Nr. 6.

BUDAVÁRA VISSZAVÉTELE.

IRTA EGY SZEMTANU.

ANGOLBÓL FORDITOTTA, ELŐSZÓVAL ÉS JEGYZETEKSEL ELLÁTVA

DEÁK FARKAS.

Ara füzve 40 kr.

Postán bérmentve megküldve 45 kr.

A Franklin-Társulat magyar irod. intézet kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható — az osztrák tartományok számára **Szellinski György** cs. kir. egyet. könyvtárosnál, Bécsben I., Stephansplatz Nr. 6.

NEMESSÉG

KÉZIKÖNYV NEMESI ÜGYEKBEN.

IRTA

MARCIÁNYI GYÖRGY LOVAG.

NEGY TÁBLÁVAL.

Ara füzve 1 forint 60 krajczár osztr. ért.

Tartalom: Előszó. — Bevezetés. — Ősi nemesség. — Katonai arisztokracia. A nemességről általában. — A magyar nemesség. — A mai magyar mánási intézmény mint apáról fiúra szálló örökös főnemesei rend. — A magyar nemesi indigenatus. — Ausztria örökös tartományainak nemesi inkolátusa, illetve indigenatusa. — A nemesi előjogok. — Alapítványképeség. — Ősi próbák, nemességi cimzapróbák. — Hiteles helyek. — A dedukció, azaz a törvényes származás bevezetése. — A nemesi levéltárak hiányossága és hanyag vezetése. — Udvari és nemesi méltóságok, melyek csak ősi próbák letétele által nyerhetők meg. — Udvarképeség. — A cs. kir. kamarási méltóság a nemes apródi rang és az udvarnál való megjelenhetés előjogának megszerzéséhez szükséges ősi próba (4 ábrával). — A souverain máltai (johannita) lovagrend (ábrával). — A magas német lovagrend. — A m. kir. Szent Istvánrend. — A cs. kir. csillagkeresztés hölgyrend, palota és udvarhölgyek. — A nemes hölgy-alapítványi intézetek. — A cs. kir. asztalnoki udvari méltóság. — Az arany-sarkantus rendje. — Az osztrák-magyar érdemelek. — Néhány külföldi nemes lovagrendről. — Címek és czimezések. — A lovagi cím Magyarországon.

BULGÁRIÁBÓL.

Mint derült égből a villám, oly váratlanul csapott le a hír, hogy Sándor bolgár fejedelemet e hó 22-én Widdinben, hová épen csapatai fölött szemlét tartani ment, palotájában körül fogták, a trónról lemondani kényszerítették, fogságba ejtették s tulajdon dunai gőzösen elszállították, hogy valamely román, vagy épen orosz kikötőhelyen partra tegyék.

Ugyanakkor Szófiában egy ideiglenes kormány alakult, mely kiáltványban adta tudtára a nemzetnek a végbementeket, azt állítván, hogy arra

gár nemzet, mely tegnap még az imadásig rajongott fejedelemért, ma mint valami gonosztevőt az országból kitolonczozza.

Hiszzen ha valaha uralkodóra el lehetett mondani, hogy népét lekötelezte, akkor Sándor fejedelemre igazán el lehetett mondani. Mint II. Sándor cár unokaöccse, a mostani cárnak unokatestvére, a cár ajánlataira fogadta el Bulgária fejedelmi trónját. A cár egyenes kívánsága volt, hogy elfogadja, a többi hatalom csak beleegyezett. S ő, a német hercege, rövid idő alatt teljesen azonosítani tudta magát a gondjaira bízott nemzettel: nem volt sem német, sem

mertették a világgal, hogy a hadjárat sorsát Sándor fejedelem személyes vitézsége döntötte el.

Valóban elképzelhetetlen, hogy egy ilyen fejedelem üzött volna el népe és épen azért üzte volna el, mivel szabaddá akarta tenni s nem kívánta orosz szolgaságba hajtani. Más nép az ilyenért egekbe emeli fejedelemét, itt pedig elűzik, mint a hűtlen cselédet.

Csak lassanként nyer a rejtélyes eset némi nemü magyarázatot. Az, hogy Sándor fejedelem egy erős, szabad Bulgáriát akart teremteni a Balkán-félszigeten, Európa hatalmasságai közül egynek sem szurhatott szemet, sőt ez egyenesen

SÁNDOR BOLGÁR FEJEDELEM DOLGOZÓ-SZOBAJA SZÓFIÁBAN.

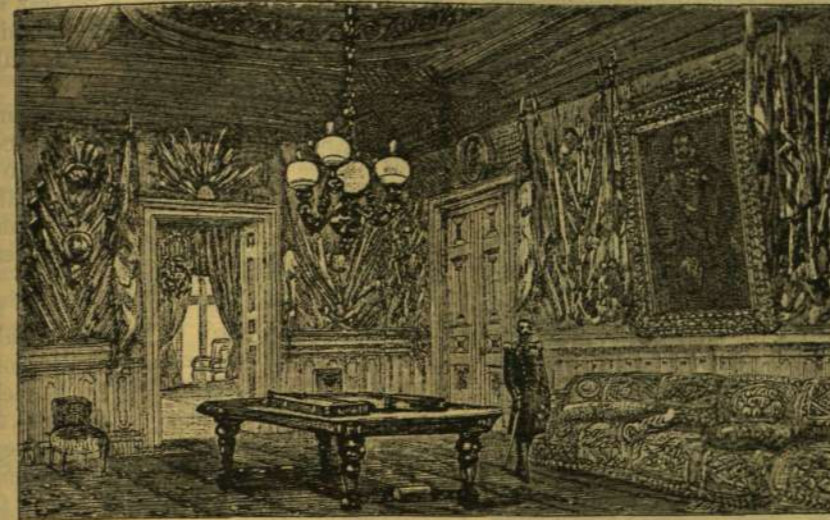
a béke és Bulgária jövődjé érdekében szükség vala, mivel a fejedelem oroszellenes politikája nagy veszedelembé döntötte volna az országot.

Az első napon érkezett sürgönyök nem jelentek egyebet az itt előadott pusztá ténynél, mivel Klement tironóvi metropolita, Czankov volt bolgár miniszter és lázadó társaik siettek minden közlekedést megszakítani Bulgária határára, minden távsürgönyt, levelet, hírlapot lefoglaltak s az utasoknak sem engedték meg a határon átkelést.

Természetes, hogy ez esemény híre rendkívüli izgatottságba ejtette a közvéleményt, a mely megszokta ugyan a Balkán-félszigetet a váratlan fordulatok, a meglepetések szinterének tekinteni, de arra mégsem lehetett elkészülve, hogy a bol-

oros, hanem lett testestől, lelkestől bolgár, a ki földadatának tüzte ki a felezredév óta török szolgaságban sinylett népet nemzeti öntudatra ébreszteni, anyagilag megerősíteni, erkölcsileg fölemelni, s a leghatalmasabb állammá tenni a Balkán-félszigeten. Ezért hajtotta végre Bulgária egyesülését Kelet-Ruméliával, vér és erőszak nélkül, oly ovatossággal és tapintattal, hogy még a török porta beleegyezését is meg tudta nyerni, melynek pedig leginkább lehetett volna kifogása az egyesítés s egy erős Bulgária megalakítása ellen. Ezért viselt Szerbia ellen háborút, minden hadi készség, alkalmas tisztek nélkül, maga állván a csapatok élére s oly diadalokat aratván, melyek diadalmakkal tettezték a bolgár fegyverek sikerét, meglepték Európát s elis-

érdekükben állt, — kivéve az egy Oroszországot, mely Konstantinápoly birtokára vágyik s melynek nagy szüksége volna a Balkánon egy parancsainak hódoló olyan provinciára, a minő Bulgária, mely a török ellen intézendő végesapás idején pompás alapul szolgálhatna hadműveleteinek. Ezért «szabadította föl a cár», ezért látta el pénzzel, fegyverrel, tisztekkel, főhivatalnokokkal s az állami berendezkedés minden kellékével. Természetes tehát, hogy Sándor fejedelem függetlenségi törekvései s az orosz befolyás háttérbe szorítása nagy mértékben kihívták a cár haragját, ki nem is késett azt éreztetni a «háládatlan» Battenberggel. S midőn ez Bulgária egyesülését végrehajtá Kelet-Ruméliával s ugyanolyan Nagy-Bulgáriát akart teremteni, a minőt

A SZÓFIAI FEJEDELMELI PALOTA FLÓTERME.

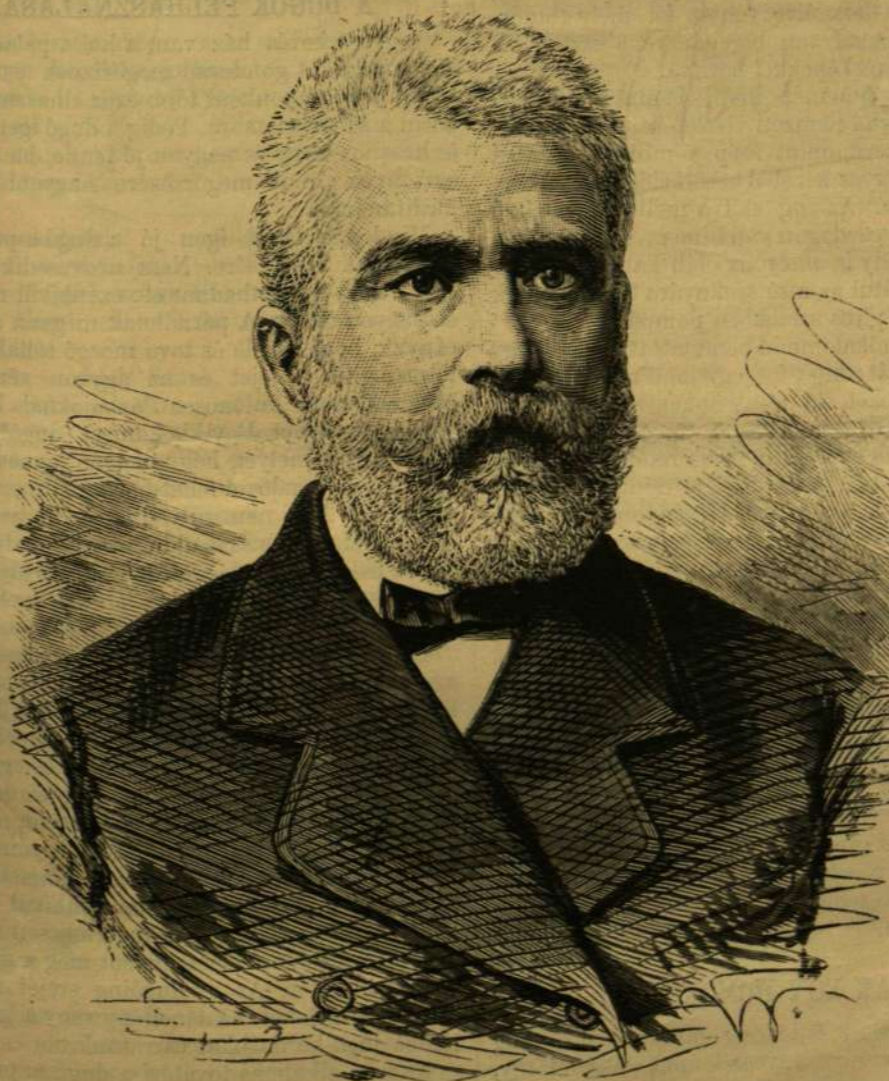
A FEJEDELMELI PALOTA SZÓFIÁBAN.

BOLGÁR HEGYI PÁSZTOR.

BOLGÁR NŐ NEMZETI VISELETBEN.

CZANKOV DRAGUN.

BOLGÁR FŐNÖK ÉS FÖLDBIRTOKOS (VOJVODA).

a császár a san-stefanoi békeszerződésben tervezett: ő, a császár volt az egyetlen, a ki a berlini megállapodások megsértéséért lármát csapott és Sándor fejedelmet az orosz hadsereg tisztí kötelekéből kitörtelté.

Még inkább fölbőszíté a császárt az, hogy Sándor fejedeleme a maga szakállára kezdett s fejezett be diadalmasan egy hadjáratot a szerbek ellen. Belátta, hogy egy ilyen uralkodóból nem lesz muszka hettmann soha. S ettől kezdve az orosz diplomácia mindent elkövetett, hogy Sándor fejedelmet saját népe előtt népszerűtlenné tegye s minden követ megmozgatott, hogy megbuktassa.

Az orosz rubelnek sikerült leverni lábáról a fejedelem legbizalmasabb embereit s előkészíteni azt a palota-forradalmat, melynek Battenberg Sándor áldozatát esett. Saját főtisztjei, miniszterei között akadalt árulók, a kik megejtették, hazájukat a császár lábához tették s Európát telekürtölték, hogy a bulgár nemzet minő örömriddal fogadja fejedelmé letétele s hogy a nép térdén állva életét ezért a császárt.

Ujabb jelentések azonban egészen másként állítják élénk a helyzetet. Ezek szerint a vidáni államcsíny a bolgár népet föllázította. Ugy a hadsereg, mint a nemzet többsége a fejedelem mellett nyilatkozik s a forradalmi kormányt el nem ismeri. A legnevezetesebb várak, városok helyőrsége megtagadja a hűségi esküt az új kormányt, Kelet-Rumélia miliciája pedig fegyvert ragad s a kamara előnk ellenkormányt alakít s vissza kívánja hozni Sándor fejedelmet, ki mellett egyre több és több vidék és csapat nyilatkozik. Szóval Bulgáriában kiütött az ellenforradalom s most úgy áll a dolog, hogy az egész ország lángra gyúlására, esetleg az oroszok Bulgáriába vonulására lehetünk elkészülve, a mikor aztán az egész keleti kérdés napirendre kerülhet s európai háborúvá nőheti ki magát, noha a a németországi hírlapok egyre bizonyítgatják, hogy Sándor fejedelem letétele épen a béke biztosítása végett történt, a mivel valószínűleg azt akarják körülírni, hogy e letétel nélkül bevonult volna Bulgáriába az orosz hadak s ők üzték volna el a fejedelmet. S a legutóbbi időben történt számos fejedelmi találkozás, a diplomaták sűrű értekezései mind arra valóak voltak, hogy a két szövetséges császár beleegyezését adja az orosz császárnak a bolgár fejedelem detronizálásához, mely ime csakugyan végrehajtott.

Ime ez is egy nagy bizonyíték, hogy aránylag csekélyebb jelentőségű események is, melyek a Balkán-félszigeten előadják magokat, mekkora lényegre vonatkoznak magok után a komoly jelentőségű akcióknak, földéve oly bonyodalmasakat, melyeket esetleg csak egy nagy háború vághat ketté. Ez illusztrálja a keleti kérdés veszedelmes voltát; ez teszi mindazt, a mi a Balkán-félszigeten történik, általános figyelem tárgyává s ez tartja állandóan napi renden Bulgáriát s az ottani fejleményeket.

Az, hogy a Bulgáriában keletkező legkisebb felhőből oly zivatar kerekedhetik, mely végig söpör egész Európán s hogy a balkáni levegő állandóan oly anyagokkal van telítve, melyek váratlan fölrobbanásra vezethetnek, — arra birta az európai hatalmakat, hogy ott folyton őrszemeket tartsanak s a legkisebb bonyodalmasat is mindjárt kellekesezések előfjait vagy legalább a lehetőségig lokalizálni s ha ez sem sikerült, romboló hatásukat enyhíteni igyekezzenek. A jelen esetben kijátszotta az őrszemek figyelmét az események rohamossága, vagy ha nem: akkor utasítva lehettek rá, hogy azokra szemet hunyanak.

A legutolsó szerb-bolgár háború idején azonban, mely váratlanul egész téli hadjáratát nőtte ki magát, azonnal készen álltak a nyugoti orszákok vörös-kereszt-egyletei, hogy a háború áldozatainak segítségére siessenek. Nagy iettséggel szállították a betegápoláshoz szükséges kellekéseket a csatatér kórházi állomásaira mindenfelől s tudjuk, hogy a magyar vörös-kereszt-egyesület expedíciója mily kitünő szolgálatakat tett báró Ambrózy és gróf Török vezetése alatt a betegápolás körül.

A német vörös-kereszt december 12-én küldött egy 4000 kilogramm súlyú kórházi szállítmányt Berlinből Magyarországon át Szófiába, hová tízenként napi terhes utazás után érkezett meg a Sipka-szoroson keresztül. *Hocniká*, az expedíció vezetője-részletesen írja le a borzasztó télviz idején történt utazás fáradalmait. Tudjuk ugyanis, hogy az elmúlt tél a legkeményebbeknek volt egyike. Koppant hófúvatok akadályozták a vasúti közlekedést, a dunai hajószállítás pedig a kődök és jégzajlás miatt már-már felbuzakadt. A német szállítmány épen a leg is legutolsó hajóhoz érkezett, hogy még Vidinbe eljuthatott, honnan ökrös szekereken ment tovább a Balkán rendkívül veszedelmes hegyi szorosain keresztül. A gondviselés különös kegyelme nélkül az egész expedíció odaveszett volna ebben az utazásban; de annak emberbaráti missziója, szerencsére, az égi hatalmak előtt is méltánylatra talált.

Karácsony napja volt, a mi naptárunk szerint, mikor *Hocniká* megérkezett a bolgár fővárosba szállítmányával, melyből nem csak a berlini orvosok által igazgatott kórházakat, hanem a svájci és württembergi ápolóintézeteket is minden szükségessel elláthatá.

Elkezelhetni, micsoda nyomor várt volna a téli hadjáratra egyáltalán előre nem készült harczó felekre, ha a nemzetközi segély idejében meg nem érkezik. A genfi konvenczióknak nem voltak még sebb diadalai, mint ez alkalommal, a midőn minden, de minden hiányzott, a mi egy téli hadviseléshez szükséges. A magyar, az osztrák, a német, a svájci, az olasz, a román és orosz kiküldötték versenyt fűrdöztek a nyomor enyhítése körül. A németek, osztrákok, magyarok és románok főként a nagy kórházak szolgálatát látták el. A magyarok ezenkívül a csatatéri sebültek elszállítására körül is nagy érdemeket szereztek. A könnyű magyar parasztszerek jobban beváltak a hegyi vidéken, mint a nagy és nehéz berendezésű betegápoló kocsi. Az olaszok a háború folytán szünetelni kénytelenített vasúti olasz munkásokból szerveztek egészségügyi csapatokat, melyek a Pirot körül elesett sebesülteket szedték föl a harcmezőn s szállították az ápoló házakba.

Hocniká a Szófiában ez alkalommal tapasztalatakról a következőket adja elő: A ki Szófiát a török időkben látta, ma nem ismerne rá. A régi város keleti-végén most egy új város emelkedik, mely valóban nyugat-európai szépségű. Képünk e városrészből Sándor fejedelem egész modern kényelemmel felszerelt palotáját s az ezt környező park egy részét tünteti föl. E palotában lakott bulgáriai «nagy» Sándor, kit másik képünk dolgozó szobájában, íróasztala mellett ülve tüntet föl, mely tömör, szolid butorokkal van berendezve, s asztala virágokkal és arcképekkel borítva.

A mi a szépnemet illeti, bemutatunk egy bolgár nőt festői nemzeti viseletében. Ez öltözet ép oly egyszerű, mint szép s minden darabja viselőjének ügyes kezéből került elő. Maga fonsa, szőtte, varrta. Az ing elől a mellen, a nyakon és az ujjakon gazdagon van hímézve, hasonlóképpen a kettős kötény is, mely az oláh kátrincea módjára elől és hátul az a'nek szoknyára borul s élénk fehér, kék és piros színekben pompázik.

Másik, ez alkalommal bemutatott rajzunk egy bolgár vojvodát tüntet föl, egy jobb módú földbirtokost és főnököt, ki mint önkéntes szolgálat a seregben. Látni való, hogy jól táplált s jól felszerelt tekintélyes egyéniség. Több rendbeli mellény és öv van derékán, tele tüzdelve mindenféle ütő, vágó és szuró fegyverekkel. Lábán «opanka» van, a balkáni szlávok könnyű bocksorszerű lábbelje, melylyel fölötté könnyedén tudják megtenni a nehéz hegyi utakat.

Végül bemutatunk egy bolgár hegyi pásztort, a ki annyira be van burkolva a fűrtös birkabőrbe, hogy valami antik faunának vagy szatyrnak hihetők, ha a lába nem volna emberi láb. Kezében most pásztorbotot tart. De ha ezt egy hosszú puskával cseréli föl: kész a bolgár milicz katonája. Minden egyéb ugyanaz marad rajta. Ugyanegy és ugyanaz a ruha szolgál katonai uniformis és polgári öltözet gyanánt, ugyanabban katonáskodik, a miben pásztorodik. Így azonban a puskát ügyesen kezeli, arról a szerbek tudnának tanuságot tenni.

CSAK EGY HOMOKSZEM.

Az ipar óriási fejlődését mutatja, hogy alig van ma már oly lényegtelennek látszó tárgy, melyből a vegyész vagy gépész nagy fontosságú, sokszor esodálatraméltó tárgyat nem hozna létre. Ezek közé tartozik a homokszem is, az a mindennapi, de azért évezredekben át alig használt

tárgy, melyet régebben még a vegyész is használtan igyekezett felhasználni, mivel mind az aljak, mind a savak tehetetleneknek bizonyultak ellenében.

Mióta azonban a tűz ereje hamuzsírral vagy szódával együtt megolvastotta a homokszemet és az olvasztott anyag kihűlése után a vízben oldhatónak bizonyult, egymásután találatták fel a különböző homokszemekből vagy legalább ezekből is készült tárgyak, melyek a lenézett anyag becsét napról napra nevelik.

A legelső ezek közt mindenesetre az üveg, melynek fontosságáról és tömördek alakú felhasználásáról fölösleges beszélni. Homok és hamuzsír vegyülete az oldható üveg, mely többek közt a fát és vasznat tűzmentessé teszi, a líkacsos követ megszilárdítja és színekkel vegyítve stereochemiára használható lesz. Az üvegotat által megakadályozhatjuk, hogy a talajvíz a falat nedvessé tegye. általa színeket erősíthetünk meg a vásznon s gyapoton, de magában, vagy legfeljebb porrá tört krétával vagy vasporral vegyítve, igen erős és tartós ragaszték lesz belőle.

1873-ban Tilghman amerikai feltalálta az úgynevezett homokfúvó gépet, melynek segítségével a homokszemet oly gyorsan lehet forgatni, hogy ez által követ, érczet, üveget megmetszeni, keresztülszúrni, porrá törni vagy rajta metszeteket tenni lehet. Csak kimetszett mintákra van szükség, hogy ily gép segítségével egyszerű homokszemek által a legszebb díszítésekkel lássuk el az üveget. A nevezetes találmányt pár év óta ismét tökéletesebbé tették, most már a képeket is tudják többszörösíteni. A mintákat svájtsági színű selyempapíron készítik el s kinyomásuk nyomógépen, nyomó-lap által történik, melyen meg van az előállítandó rajz mélyített metszésben. A mintát színes oldalával a díszítendő darabra ragasztják s midőn megszáradt, a homokfúvató elé teszik, melyből a ki nem nyomott helyekre homokot fuvnak, különösen megjelölt helyekre a mintákat többször is reáveszik. A homokszem ily módon fest is. De ugyanaz a homokfúvató felhasználható arra is, hogy az öntvényeken maradt port gyorsabban s tökéletesebben eltakarítsuk vele, mint rendes használás vagy porozás által.

Ily sok haszna van az egyszerű homokszemnek is, pedig kétségtelen, hogy a fejlődésnek még nincs határ szabva.

A DUGÓK FELHASZNÁLÁSA.

Nagyon kevés hán van, a hol a palackokból kivett dugókat gondosan megőrzik és kétségtelen, hogy naponként több ezer elhasznált dugó kerül a szemétdombra. Pedig a dugó igen értékes és hasznos tárgy és nagyon jó lenne, ha a házi-asszonyok annak megőrzésére nagyobb gondot fordítanának.

Mindenek felett igen jó a dugó a párnák és derékaljak kitöltésére. Nem nedvesedik meg és ezért nem is rothadhat el; ezenkívül ruganyos és nagyon tartós. A párnáknak megvan az a hátrányuk, hogy az ide és tova mozgó tollak nagyon fölmelegítik a fejet és az agyban vértódlást okoznak, a mi különösen lázbajoknál könnyen veszélyessé lehet. Egy kis könnyű dugókból készült párna, melyet, hogy nagyon kemény ne legyen, asztalkendővel lehet borítani, megszüntíti ezt a bajt. A fej nem szilárdhat be mélyen és a dugón hidegen és szabadon fekszik. A dugókat e célra helyes éles kessel lencsenagyságu lapos darabokra vágni. Ily módon lehet a derékaljakat is megtölteni dugókkal.

Ismeretes továbbá, hogy a parafa igen alkalmas uszóórnak. E hasznos, de nagyon drága készületek szintén igen olcsón lehet dugókból előállítani. A dugót nagysága szerint két vagy három egyenlő korongra szeljük és egyenként felvarjuk az ingre oly módon, hogy szorosan és egymás mellett legyenek és lassanként, a kar kivételével az egész ing dugóval legyen bélelve. Hajósok és halászok folytonosan viselhetik e különben is hűsítő inget, de azonkívül háborúban a katonák is, mivel a dugó teljesen megvédi az ember testét a szurások, sőt még a gyengebb golyók ellen is. Az ily dugóing erejét még nagyobbítani is lehet, ha a mellény vagy a kabát belső részébe dugó-korongokat varratunk.

Nagyon alkalmas továbbá a dugó a padló ritására, mivel a talajt melegé teszi s megvédi a nedvesség ellen. Az igen drága parafa-szőnyeget nagyon olcsón lehetne pótolni az által, ha a közönséges szőnyegek alsó felére az említett

dugó-korongokat varratnók s még czélszerűbb volna négy kis metszés által azokból koczkaalakú darabokat készíteni.

Megjegyzendő, hogy mind e különböző tárgyak elkészítésére épen semmi ügyesség nem szükséges s a legegyszerűbb asszony is, feltéve, hogy a varráshoz ért, könnyen elkészítheti a dugó-íngeket s dugó-szőnyeget s a dugók szét-darabolását az ágyak megtömésére akár gyermekek is elvégezhetik. Nagyon üdvös dolog volna, ha itt-ott nőegyletek felkarolnák e dolgot s különösen szegény özvegyasszonyoknak az említett irányban munkát s keresetet nyújtanának.

SÁNDOR MÁTYÁS VERNE GYULA REGÉNYE.

FRANCIÁBÓL FORDÍTOTTA HUSZÁR IMRE.

Egyedül jogositott magyar kiadás. ÖTÖDIK RÉSZ. Ötvenötödik folytatás.

Mintán az ajtó nyitva maradt, Namir kétségkívül rövid idő alatt vissza fog térni Szávához, sőt talán Namir éjjel-nappal őrizte őt! Pedig ha a fiatal leánynak meg is engedték volna e szobát elhagyni, hogyan sikerülhetett volna megszöknie külső segély nélkül? Nem volt-e Szidi Hasszán háza ugy megvédve, mint egy börtön?

Pointe Pescade lehajolt a kerevet fölé. De mennyire meglepte őt egy hasonlatosság, a melyt eddig nem vett észre — a hasonlatosság Sándor Száva és Antekirt orvos közt!

Az ifjú leány felnyitotta a szemét. Egy idegent látván maga előtt állni, ajkaira illesztett mutató ujjával, esdeklő pillantással és abban a bizarr akrobata jelmezben, a legelső pillanatban nagyobb volt a meglepetése, mint a remélete. Felkelt ugyan fekhelyéről, de elég hidegvérűséggel birt arra nézve, hogy fel ne sikoltson.

— Ceit! — mondá Pointe Pescade, — nines oka tölem félnie. Azért jöttem ide, hogy önt megmentsem!... E falak mögött jó barátok várják önt, a kik készek megöletni magukat azért, hogy kiszabadítsák Sárkány hatalmából!... Báthory Péter el...

— Péter!... el?... — kiáltá Száva, visszafójtván a szive dobogását.

— Olvassa ezt!

És Pointe Pescade az ifjú leánynak egy levelkét adott át, a mely csupán e néhány szót tartalmazta.

«Száva, bízzék abban, a ki az életét kockáztatta, hogy közelébe juthasson!... Élek!... Itt vagyok!... Báthory Péter.»

Péter élt!... E ház falai alatt várt! Milyen csodának volt ez köszönhető?... Száva mindent meg fog tudni később... De Péter itt van!

— Meneküljünk! — mondá a leánya.

— Igen, meneküljünk, — viszonzá Pointe Pescade, — de igyekezzünk biztosítani a sikert. Egy kérdést: Namir ebben a szobában szokta töltöni az éjszakát?

— Nem, — felelé Száva.

— Be szokta önt zárni, mikor hosszabb időre távozik?

— Igen.

— E szerint hát vissza fog jönni?

— Vissza!... Meneküljünk.

— Azonnal! — mondá Pointe Pescade. Mindenekelőtt el kellett jutniok a minaret lépcsőjén keresztül a terrasszra, a mely a síkság szomszédságában volt.

Mihelyt ide értek, a mellvédől a földig alá függő kötel segítségével könnyen menekülhettek. — Jöjjen! — mondá Pointe Pescade, megfogván Száva kezét.

POINTE PESCADE AZ IFJÚ LEÁNY KISÉRÉTEBEN ELINDULT A FOLYOSÓN.

E pillanatban megnyílt az ajtó Namir és Sárkány előtt és becsukódott mögöttük.

Száva megint elfoglalta előbbi helyét a kereveten. Miért kereste fel őt Sárkány e szokatlan órában?... Talán újabb kísérletet akart tenni ellenszűgülésének legyőzésére?... Oh! de Száva most erősekké érezte magát! Hiszen tudta, hogy Péter el és künn várja őt!

Pointe Pescade a szőnyeg alatt bár semmit se látott, mindent hallott.

— Száva, — mondá Sárkány, — holnap elhagyjuk e házat és más helyre megyünk lakni. De nem akarok innét távozni, míg ön beleegyezését nem adta egybekelésünkhöz és míg az meg nem történt. Minden készen van és a menyegzőt azonnal...

— Se most, se később! — felelé az ifjú leány ép oly elszánt, mint hideg hangon.

— Száva, — folytató Sárkány, mintha ezt a feleletet nem is hallotta volna, — mindkettőnk érdekének szüksége, hogy ön jószántából, szabad akaratából adja beleegyezését. Ismétlem, így kívánja mindkettőnk érdeke...

— Nekünk nines közös érdekünk és nem is lesz soha!

— Vigyázzon magára!... Emlékezzék vissza, hogy Raguzában már beleegyezését birtam...

— Oly okok miatt, a melyek többé nem léteznek.

— Hallgasson rám, Száva, — mondá Sárkány, kinek szívesen nyugalma nagyon rosszul palástolta el roppant ingerültségét; — legutolszor kérem öntől beleegyezését...

— A melyet meg fogok tagadni mindaddig, míg erőm engedi!

— Nos hát, ezt az erőt majd meg fogjuk törni! — kiáltá Sárkány. — Ne kénszerítsen a véleletekre. Igen, ezt az erőt, a melyet ön ellenem használt, Namir képes lesz megsemmisíteni, ha kell. Ne álljon ellent Száva... Az imám itt van és össze fog bennünket adni ezen ország szokásai szerint, a mely az én hazám!... Kövessen!

Sárkány az ifjú leány felé indult, a ki miután gyorsan felugrott a helyéről, a szoba másik végére hátrált.

— Nyomorult! — kiáltá.

— Ön követni fog!... ön követni fog! — ismétlé Sárkány, a ki nem birt többé magával.

— Soha!

— Ah! vigyázz magadra! És Sárkány megragadta az ifjú leány karját és Namirral együtt erőszakkal el akarta vonszolni a szkiáfába, a hol Szidi Hasszán és az imám várt rájuk.

— Segítség!... segítség! — kiáltá Száva. — Segítség... Báthory Péter!

— Báthory Péter! — ordítá Sárkány. — Egy halottat hívsz segítségül!

— Nem, egy élő!... Segítség, Péter!

E válasz oly váratlanul lepte meg Sárkányt, hogy áldozatának megjelenése se döbentette volna meg jobban. De csakhamar magához tért, Báthory Péter el!... Báthory Péter, a kit a saját kezével szurt le és a kinek koporsóját szemé láttára vitték a raguzai temetőbe!... Nem! ezt csak egy örült állíthatta és lehetséges volt, hogy Száva, kétségbeesésében, esztét vesztette!

Pointe Pescade az egész párbeszédet hallotta. Száva kétségkívül az életét kockáztatta, mikor Sárkánynal tudatta, hogy Báthory Péter el. Kését a markába szorítá és kész volt közbelépni, ha a nyomorult ember valamely erőszakosságra engedné magát ragadtatni. Nem ismeri Pointe Pescade-ot, a ki azt hinné, hogy egy pillanatig is habozott volna őt megölni.

De erre nem volt szükség. Sárkány hirtelen eltávozott Namirral és az ajtót rázárta a fiatal leányra, a kinek sorsa felett a következő percek határoztak.

Pointe Pescade ledobta a takarót és egy ugrással a szoba közepén termett.

— Jöjjen! — mondá Szávának. Miután a zár az ajtó belső oldalán volt, az ügyes fiu a késével gyorsan és zöréj nélkül kiszedte a csavarokat.

Mihelyt az ajtó kinyílt és ismét becsukódott mögöttük, Pointe Pescade az ifjú leány kíséretében elindult a folyosón végig, a fal hosszában. Éjjeli féltékenket őra lehetett. Még néhány gyér világsugár hatolt a szkiáfá ablakain keresztül. Pointe Pescade nem is haladt el a terem előtt, hanem a másik oldalon ment ama szűk fedett folyosó felé, a mely az első udvarra vezetett.

Mikor a folyosón végigmentek, már csak néhány lépés volt hátra a minaret lépcsőjéig, de Pointe Pescade hirtelen megállt és visszatartotta Szávát, a kinek a kezét nem bocsátotta el.

Az első udvarban három ember járkált fel s alá a vízmedence körül. Az egyik közülük Szidi Hasszán volt és rendelkezést adott a másik kettőnek. Az utóbbiak rögtön eltávoztak a minaret lépcsőjén keresztül, a mokaddém pedig belépett az oldalszobák egyikébe. Pointe Pescade eltalálta, hogy Szidi Hasszán őriztetni akarta a háza környékét és valószínű, hogy e terrassz megszállva fogja találni abban a pillanatban, mikor ott megjelenik az ifjú leánynyal.

— És mégis kockáztatni kell mindent! — mondá Pointe Pescade.

— Igen... mindent! — felelé Száva.

Aztán végig siettek a folyosón és rendkívüli óvatossággal felmentek a lépcsőkön. Pointe Pescade megállt a felső tornácra.

A terrasszról semmiféle nesz se hallatszott, még csak az ór lépteinek kopogása sem.

Pointe Pescade csendesen kinyitotta az ajtót és Szávával együtt végig lopózott a mellvédék mellett.

Egyszerre az egyik ör elküldte magát a minaret karzatán. Ugyanebben a pillanatban a másik Pointe Pescade ugrott, miatt Namir a terrassza rohanat és Szidi Hasszán összes háznépe elősietett a belső udvarokból.

Vajjon el hagyja-e magát fogatni Száva? Nem!... Ha újra Sárkány hatalmába kerül, menthetetlenül veszne van!... Ennél százszerosa kívánatosabb a halál!

A bátor leánynak, lelkét Isten oltalmába ajánlotta, a terrassz párkányához szaladt és leugrott a mélységbe.

Pointe Pescadenak ideje se volt közbelépni; visszalökte az őrt, a ki küzdött vele, megragadta a kötelet és egy másodperc alatt a fal tövéhez ért.

— Száva!... Száva! — kiáltá.

— Itt a kisasszony! — felelt egy ismerős hang. — És semmi baja sem esett... Épen jökor álltam itt, hogy...

Egy dühös sikoltás és egy tompa zuhanás szakította felbe Cap Matifou szavait.

Namir, tehetetlen dühében, nem akarta elbocsátani prédáját és összezúzta magát a földön, a mint összezúzta volna magát Száva is, ha két izmos kar el nem kapja esésében.

Antekirtt orvos, Péter és Luigi csakhamar utolérték Cap Matifout és Pointe Pescade-ot, a kik a tengerpart felé futottak. Az óriás alig érezte Száva súlyát, noha a szegény leány ájultan feküdt a karjain.

Néhány perc múlva Sárkány, mintegy húsz fegyveres ember kíséretében, a menekvők után rohant.

Mikor e csapat a kis öbölhöz érkezett, a hol az Elektriál állomásozott, az orvos már a fedélzeten volt társaival együtt és a gyors hajó, néhány csavarforduló után, túl volt a lőtávolságon.

Száva, mikor eszméletre tért, egyedül volt az orvossal és Báthory Péterrel. Megtudta, hogy Sándor Mátvás gróf leánya!... És az atyja tartotta a karjai között!

IV. Antekirtta.

Tizenöt órával később az antekirtai örök jelezték a 2-dik számú Elektriál, mely délután horgonyt is vetett a kikötőben.

Elképzelhető, milyen fogadtatás várt az orvosra és derék társaira.

Volna oly rendkívüli ügyességet a pózna kezelésével, soha se juthattam volna be egy ugrással a semmirekellő Szidi Hasszán házába. És Sándor Száva esés közben agyonzúzta volna magát, ha az én Capom nines ott és fel nem fogja a karjai közt.

— No... no! — mondá Cap Matifou, — kissé nagyon is messzire mégsz és az a gondolat, hogy...

— Fogd be a szádát Cap barátom, — viszonzá Pointe Pescade. — Mi az ördög! én nem vagyok oly erős, hogy ily súlyos bókákat elbirhassak, ellenben te... No de menjünk, és lássunk a kertünk után.

És Cap Matifou elhallgatott és hazament csinos nyaralójukba és végül elfogadta a ráerős-kolt szerencsekívánatokat hogy meg ne haragitsa az ő kis Pescadeját!

Elhatározták, hogy Báthory Péter és Sándor Száva menyegzőjét igen rövid idő alatt, vagyis december 9-én fogják megülni. Péter, mihelyt Száva férje lesz, ki fogja eszközölni, hogy a neje jogai Sándor Mátvás gróf örökségére elismerteszenek. Torontálné asszonyság levele semmiféle kétséget se hagyhatott fenn az ifjú leány származása felől és ha szükséges volna, majd módot

A HRADSI NI NEMESHÖLGY-ALAPÍTVÁNYI INTÉZET PRÁGÁBAN.

Azonban, noha Száva már veszélyen kívül volt, mégis elhatározták, hogy egyelőre titokban tartják előtte ama kötelekeket, a melyek őt Antekirtt orvoshoz fűzték.

Sándor Mátvás gróf ismeretlenül akart maradni, művének teljes befejezéseig. De mihelyt elterjedt a hír, hogy Péter, a kit az orvos fiául fogadott, Sándor Szávát eljegyezte, az általános öröm meghatóan nyilvánult a városházán ép úgy, mint Artenak városkában.

Az olvasó könnyen elképzelheti azt is, hogy mit érzett Báthoryné asszonyság, mikor Szávát visszanyerte, annyi viszontagság és megpróbáltatás után! Különbösen bizást lehetett remélni, hogy az ifjú leány egészségének teljes helyreállásához elég lesz néhány napi boldogság.

A mi Pointe Pescade-ot illeti, kétségtelen volt, hogy az életet kockáztatta, de mintán lett volna nagyon természetesnek találta, lehetetlen lett volna és miatt iránta a legesekélyebb hálát tanusítani — legalább szavakban. Báthory Péter oly hevesen szorította őt a keblére és Antekirtt orvos oly meghatóan tekintett rá, hogy egyébről hallani sem akart. Különbösen is, szokása szerint, a siker egész érdemét Cap Matifoura hártotta.

— Őt illeti a köszönet, — ismétlé folyvást. — Ő tett mindent. Ha az én Capom nem tanusított

találnék arra is, hogy a bankár által hasonló nyilatkozatot állíttassanak ki. Szükségtelen mondanunk, hogy a személyazonosság igazolása megtörténhetett a kitűzött határidőn belül, miután Sándor Száva még nem érte el ama kort, a melyben jogai érvénybe léphettek. Születése évfordulójaig még hat hét volt hátra.

Ezenfelül meg kell jegyeznünk, hogy tizenöt év óta a magyar kérdés ügyében beállott kedvező fordulat is rendkívül enyhítette a helyzetet, főleg a Sándor Mátvás gróf és társainak oly gyorsan és oly erélyesen elfojtott összeesküvését illetőleg.

Carpna és Torontál Simon sorsának eldöntését felfüggesztették azon időre, mikor Sárkány is együtt lesz czinkosaival, az antekirttai kazamatákban. Ekkor fog befejezteni az igazságszolgáltatás műve.

(Folyt. köv.)

EGYVELEG.

A legnagyobb léghajót eddig San-Franciskóban készítették oly célból, hogy vele New-York felé menjenek. A léghajó 119 láb magas, 68 láb átmérőjű, kosarában 15 ember elfér s kedvező időben 100 angol mérföldet is halad egy óra alatt. A készítő csak attól fél, hogy a Rocky Mountains környékén a légáramlat változásai nem lesznek kedvezők az utazásra.

A legöregebb ember ez év elején halt meg Detroitban (Michigan) 122 éves korában, mely kor hiteles okiratokkal volt igazolva. A város legöregebb emberei emlékeziknek rá, hogy ez a patriárcha 50 évvel ezelőtt még bodnár-üzletet folytatott, de már akkor is igen öreg s együgyű volt. 40 év óta alig változott valamit. Freeman Dávidnak hívták, atyja spanyol, anyja néger volt, kétszer nősült, legifjabb, ma már 60 éves fiánál lakott. Fiai, unokái s dédunokái száma 138.

Sajátoságos fölfedezés. Új-Mexikóban Adams Quincy János igen sajátos módon fedezte fel a "Nick of Time" nevű ezüstbányát. Tarisznyáját ugyanis egy mellette lévő gyújtó ávegen át a napsgár perzselni kezdte s Adams, mivel tarisznyájában 12 font puskapor volt, belebotta azt egy sziklahasadékba. A lőpor felrobbantotta a sziklát s igen gazdag ezüstbánya tünt elő, melynek harmadát Adams nemrég 16,000 dollárért adta el.

A leghosszabb híd a világon New-Orleans közelében van. Pontchartrain tavon át. 5 1/2 földrajzi mérföld hosszú faépület ez ciprusfa-oszlopokon, melyeket a nedvesség és apró rovarok ellen creosotolajjal teljesen átázattak.

Rendőr-ágyut talált ki egy dr. Gatling fegyvergyáros az utcai zavargások elfojtására. A hadi ágyukhoz hasonló szerkezetű, de csak ötszáz fontos, úgy hogy kocsiistól két három rendőr könnyen elszállíthatja. Minden ágyu ezer lövést tesz egy pillanat-

BUDA BEVÉTELE — VERSBEN.

— Tárca a történelmi kiállításról. —

Azt épen nem lehet mondani, hogy Budát hexameterekkel vették volna be. Ki ne tudná, hogy ezeket a tárczacikkeket is, melyeket ma perczegő tollal körömgöztünk a szerkesztőségi asztalok kék papírhuzáin, valaha, haj! vérről irták fel Buda falára a fokosok, kardok és buzogányok erdői s holtestekben szedték és rakták hasábjukba a csatamező véres lapjain? Nem valami poros zugokban fölfedezett nagy nemzeti eposról szól tehát az ének, sem nem azok felől, kiket Csáky István egy levelében annyi keserűséggel eperjézt Török kosarában szedő pribékes Tolvajoknak nevez, vagy a kikről a derék Tinódy dallá hogy:

"Rygteul fogvan az pogan terekek elhordották, levágták nemzetek, pusztították, rablították feldeket."

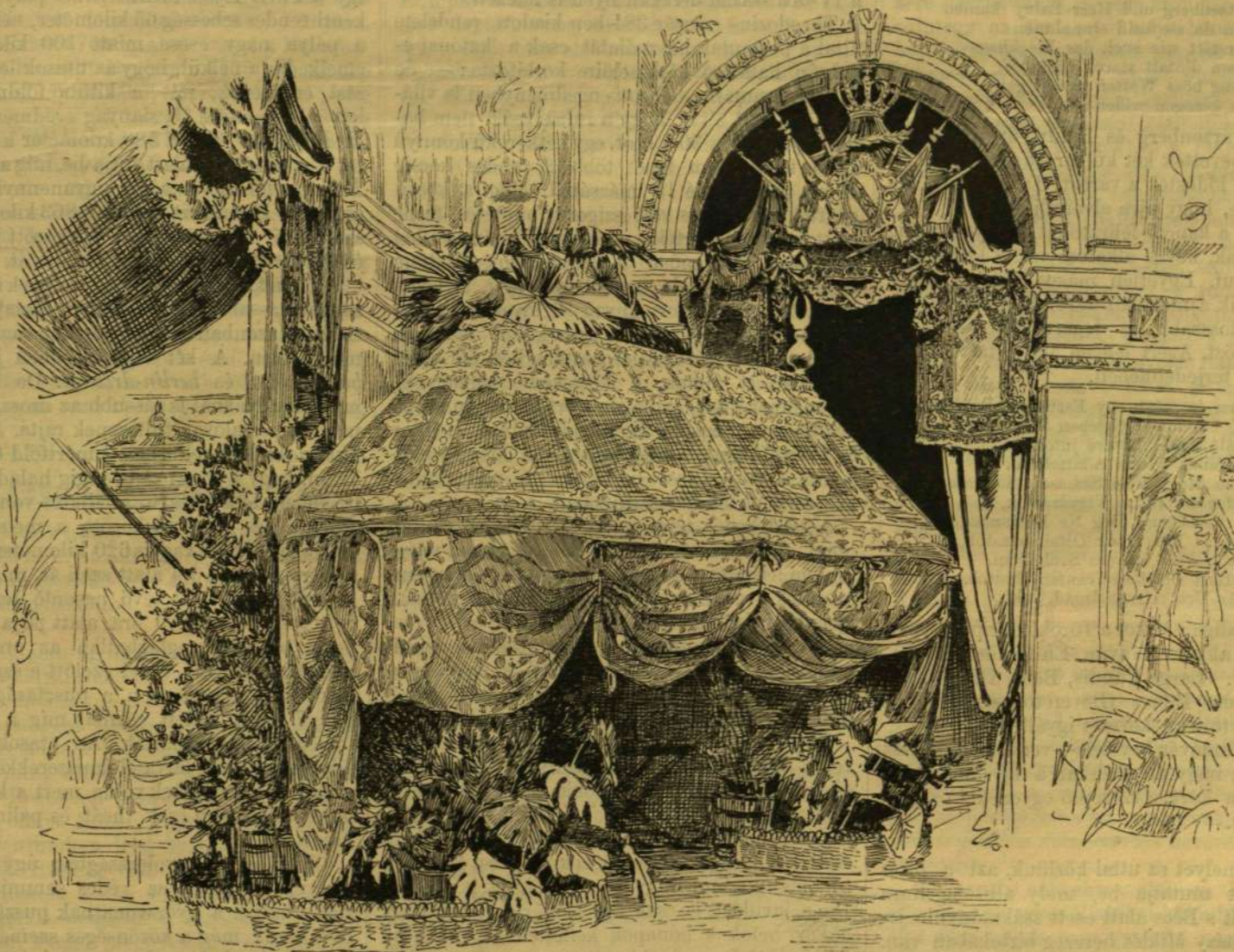
Minderről nincs most szó. Buda bevételét — versben, azok a számos, hol elmés, hol mély bölcseségű rimes vagy szójátékos sorok, illetőleg

lohe-ös jelmondata: E flammis clarior» (A tűzből megtisztulva), Csáky László grófé: «Dum spiro, spero» («Mig lehelek, remélek»). Az embertelenségéről hirdeth királyi helytartó Ampringen Gáspár térdképe ezt hirdeti: «Teutonici pandit sic Coelum Principis Umbram, Expandunt famam tot documenta Solo» («A német herceg árnyát így nyújtja ki az ég, híret a földnek anynyi tette beszéli») s Palfly Miklós emléképehez is ezt látjuk írva: «Famam extendere factis» (Tettekkel szélesbíti híret).

Jellemző kommentárokat találunk az emlékérmeknél is. Egy 1684-ben a törökök ellen a velenceiekkel és lengyelekkel kötött szövetség emlékére vert vasérmén, Lipót császár, Szobieszky és Justinianus velencei doge hármas alakjával, e rimjátékok állanak: «Die Eintrachts Treu, Dis Helden Drei, Mit Sieg Erfreu» — («Há összetartással győzzön e három hős»); továbbá: «Durch diesen Bund Der Türkenhund Muss Geln Zu Grund» — («E szövetség által a török kutya megsemmisül») és: «Durch Gottes Hand Dies Dreifach Band Hab Lang Bestand» («Isten keze adjon e hármass szövetségnek

mely a béke és igazság istennőjét diadalkocsin mutatja: «Jungunt Post Bella Labella» («Harez után csókra párosulnak az ajkak»). Ismét: «Oceasum Lunae, Budae Ortum Dat Leopoldus, Oceasus In Ortu, Ortus In Oceasu.» («A holdat lenyugtatja, Budát felkölti Lipót. Lenyugvás a fölkelésben, fölkelés a lenyugvásban»).

Szintén Lipót dicsőítésére veretett az az arany emlékérem, mely sziklán fészkelő sast ábrázol, a mint tojásait véde a támadó sárkányt mélységbe taszítja. Szükségtelen mondanunk, hogy a sas Lipót császár, s a sárkány a török, kiknek harcát ez a felirat metaforizálja: «Ejicitur Nido Nidum Qui Cepit Inique, Non Parit Ova Draco, Sed Rapit Ergo Cadat» («Kilöketik a fészekből, ki a fészket igazatlanul elfoglalja. A sárkány nem költ tojást, de elragadja, bukják ki tehát»). Egy más érem felhőből kinyúló csákányos kezét mutat, mely Stambult fenyegeti. Felirata: «Virtuti Nihil Imperium» («Vitézség előtt nincs hatalom»). Igen gyakoriak az emlékérmeken a hármass, sőt négyes rimes német sorok. «Leopold That Und Klugen Rath Durch Gottes Gnad» («Lipót tette és bölcsesége Isten kegyelméből»).

KARA MUSZTAFI TÁBORI SÁTRA A TÖRTÉNELMI KIÁLLÍTÁSON. — Hary Gyula rajza.

feliratok tüntetik fel, melyek a történelmi kiállítás tárgyain oly sűrűen és változatosan lépnek elénk. E rövid sorokban és párversekben nagy tanulsága tükröződik vissza a mult századok erkölcsi és művelődési történetének, élvezetesebb a száraz adatoknál és még sem kevésbé jellemző. Öseink kiválóan kedvelték a mottók, idézetek, rövid és csattanós fordulatú distichonok szelvényben való alkalmazását fegyvereiken, könyveikben, háztartási és egyéb használati czikkeiken. A történelem nagy kérdéseire sokszor több világ árad ki ez igénytelen apróságokból, mint a legterjedelmesebb értekezésekből. Földerítik az egyen egész gondolkozásmódját, a kor uralgó közvéleményét s közvetlenebbül beszélnek, mint a tettek, melyeket egyesek véghez vittek.

Természetesen ide tartoznak a jelmondatok gyanánt használt velős mondások is. Egyik legszébb felirat az, mely Széchenyi György esztergomi érsek és primás, a gróf ág megalapítója részmetzetű mellképét kíséri, ki 1695-ben Pozsonyban halt meg.

"Hic vultus venerandus erat Széchenius olim Sed meus est Manus pulchrior ante Deum"

A Buda ostrománál harcolt egyik Hohen-

hosszu életet). Egy más megint Buda, Pécs, Hatvan, Szeged, Kalocsa, Pest, Simontornya, Siklós s az észéki híd látképével ezeket mondja: «Gleich wie Die Kron nicht Ohne Stein, So Ist Die Hauptstadt Nicht Allein» («A mint a korona nincs kő nélkül, úgy a főváros sines egyedül»). Egy harmadik pedig e szójátékot mutatja, vonatkozással a legyőzött ellenség tetemén ülő győztes harcász alakjára: «Serviat Qui Saevit» («Szolgáljon, a ki zarnokoskodott»). Lipót császár személyes érdemei is sokszor tárgyai az érnek koraitainak. Így: «Durch Leopold wird aufgerichtet, was Ludwigs Unfall längst vernicht» («Lipót felépíti azt, a mit Lajos balsorsa elveszítetteti»). «Leopold der Erdensonn, Den Monden Kayser Stürzt vom Thron» («Lipót, a föld napja, a hold császárát letaszítja trónjáról»). Vagy a «Leopoldus» névre vonatkozó s két ízben is előforduló szójáték: «Stat Sol, Luna Fugit Dum Josua Pugnare Et Orat, Sic Ego Pello Duos, Sic Leopoldus Ero.» («Áll a nap, a hold szalad, míg Josuén harcrol és imádkozik. Így üzők én két ellenséget, így leszek Leopoldus»). Alkalmi szójáték ez is: «Sic pax Christiadam, Thrax Tibi Pestis Erit.» («Sic keresztények békeje, neked, török, halálad lesz»). Tovább egy más érmen,

«Durch Diesen Streich Das Türkenreich Steht Auf Der Neig» («E csapás a török birodalmat meredélyre juttatta»). — «Ofen Gehört Für Leopold, Mahumeth Ist Das Glück Abhold, verliert Ofen Sammt Dem Gold, Dafür Man Frieden Kaufen Sollt» («Buda Lipóté, Mahometet elhagyta a szerencse, Budával együtt aranyait is elveszti, melyért békét kell vásárolnia»).

Más mezejére vezetnek a feliratoknak a fegyverek. Több életbölcsesség, lovagiasabb, férfiasabb érzés nyilatkoznak bennök. Szobieszky kardjának felirata már le volt itt más alkalommal írva. Itt van azonban egy panczélszűrő, ezekkel a mottókkal: «Fide, sed cui vide» («Bizzál, de nézd meg kibenn»). «Soli Deo Gloria» («Istené egyedül a dicsőség»). «Vincere aut mori» («Győzni vagy meghalni»). Rákóczi vasbárdjának jellegje: «Spes mea in Herba est.» Még érdekesebb egy magyar felirat panczélszűrő. «Ez a fegyver kié volt, kié most, kié lesz? Ébé volt, enyem most, ébé lesz.» — «Vagy hazám szabadsága, vagy halál.» — «Eb kéri, eb adja kordeba.» Egy csákány felirata szintén magyarul hangzik: «Bosszut Alni Aga ioett, chakán Teori sok Török Foet.» S másik oldalfán: «Kováchi Peter Sancharnak Ragata kezébeol magának.»

az egyházi pályára lép, összefügg anyja fogadalmával.

Wittgenstein Karolina hercegnő Budapestre készül, hogy Liszt hamvainak ide szállítására megtegye az intézkedéseket.

A lengyel költőesség fogadtatását feltüntető festményt állított ki Szerednicky Nándor akadémiai festő az írók és művészek társaságának helyiségében.

Népvándorlaskori lelet. Az antropológiai muzeum a napokban ismét becses és hasznék történelmére vonatkozó ereklyével gazdagodott.

Az orsz. m. kir. mintarajzkola és rajztanárképző intézet, valamint a m. kir. iparművészeti tanodánál az 1886-7-iki tanévre szóló beiratkozások f. é. szept. hó 3., 4. és 6-ik napján fognak a nevezett tanintézetek igazgatóságánál eszközölnetni.

A „Jogtudományi Közlöny” augusztus 27-iki (35-ik) száma a következő tartalommal jelent meg.

Allamügyességtünk a mai jogfejlődésben. Dr. Szokolay István-tól. — Jogirodalom: Dr. Ferdinand Lantner: Das Recht der Photographie nach dem Gewerbe-, Press- und Nachdruckgesetz.

MELLEKLET: Curia Határozatok. — A m. kir. pénzügyi közigazgatási bíróság határozatai. — Kivonat a „Budapesti Közlöny”-ből.

Szegénynek és gazdagnak. Igen ritkán fordul elő az eset, hogy valamely gyógyszer gyorsan hódítja meg a piacot s úgy az orvosok mint a laikusoknál osztatlan elismerésben részesül.

HALÁLOZÁSOK.

VÁRADY KÁROLY, tanfelügyelő, Kolozsvár városi bizottsági tagja, az unitárius egyház képviselő-tanácsának tagja, meghalt Kolozsvárt aug. 20-án 45 éves korában.

BORUTH ELEMÉR, (családi nevén Steiger Alajos, Boruth irodalmi neve volt), az ötvenes évek egyik legismertebb költője Sátoralja-Ujhelyen meghalt.

vényszéki elnök leányát, nyomdát is szerzett és a „Zemplén” című évek óta fenálló lapot szerkeszté. Azóta verset ritkán ír. De a Petőfi-társaság megemlékezett régi munkásságára s 1878-ban megválasztá tagjának.

TISCHLER VINCEZ, Abaujmegye szepsi választókörletének országgyűlési képviselője elhunyt Marienbadban, honnan holttestét Kassára vitték s ott temették el.

Gr. GYULA SAMU altábornagy, a játékonny adakozásában oly bőkezű veterán katona, meghalt a Bozen melletti Griesben aug. 19-ikén, 84 éves korában.

Elhunytak ma a közlelbi napok alatt: KUCSERA VENCZEL, dr. Kőrös László tanárnak, az „Esztergom és Vidéke” című hetilap szerkesztőjének öccsére, 26 éves korában Esztergomban.

Az orsz. m. kir. mintarajzkola és rajztanárképző intézet, valamint a m. kir. iparművészeti tanodánál az 1886-7-iki tanévre szóló beiratkozások f. é. szept. hó 3., 4. és 6-ik napján fognak a nevezett tanintézetek igazgatóságánál eszközölnetni.

Az orsz. m. kir. mintarajzkola és rajztanárképző intézet, valamint a m. kir. iparművészeti tanodánál az 1886-7-iki tanévre szóló beiratkozások f. é. szept. hó 3., 4. és 6-ik napján fognak a nevezett tanintézetek igazgatóságánál eszközölnetni.

Szegénynek és gazdagnak. Igen ritkán fordul elő az eset, hogy valamely gyógyszer gyorsan hódítja meg a piacot s úgy az orvosok mint a laikusoknál osztatlan elismerésben részesül.

HALÁLOZÁSOK. VÁRADY KÁROLY, tanfelügyelő, Kolozsvár városi bizottsági tagja, az unitárius egyház képviselő-tanácsának tagja, meghalt Kolozsvárt aug. 20-án 45 éves korában.

BORUTH ELEMÉR, (családi nevén Steiger Alajos, Boruth irodalmi neve volt), az ötvenes évek egyik legismertebb költője Sátoralja-Ujhelyen meghalt.

BORUTH ELEMÉR, (családi nevén Steiger Alajos, Boruth irodalmi neve volt), az ötvenes évek egyik legismertebb költője Sátoralja-Ujhelyen meghalt.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

Ernyel József. Mintán minden bővebb indokolás, vagy vonatkozás a vers tartalmára tilva van: tehát nem közölhető. Pedig a költemény nincs érdem nélkül s szeretnénk hozzá szólni, változtatásokat ajánlani s közölhetővé tenni, de mikor a szerző urak kívántak a nem professzionisták, csak műkedvelők olyan ne nyulj-hozzám érzékenységek.

A beteg leány. Nem érdemes biz ez. Elcsépelet motívumok, sekélyes felfogással, gyenge-középszerű előadásban.

Az ifju pap. A templom is, a pap is felismerhető, fel is ismerték — s az illetőnek (kivel közölni fogjuk) jól is fog esni bizonyosan. De a közönség más benyomásokat vár, mint az érdeklődés; annak az igényeit aligha kielégítette. Azért (s összekötésünkkel fogva is) czélszerűbb, hogy ne közöljük.

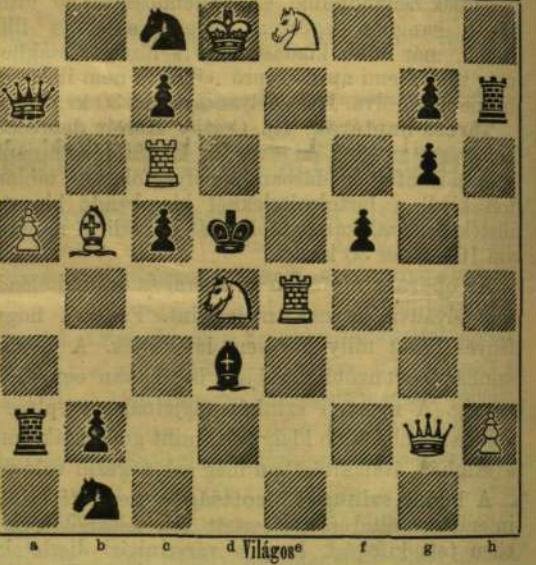
Liszt Ferenc emlékezete. Legjobb az első sor, mely a Vörösmarty kemek verse első sorának a változata. A többi gyenge visszhang, nem illő a „szelvény orgonája” nagy mesterének emlékéhez.

Modern világ. Igazolatlan pesszimizmus.

SAKKJÁTÉK.

1399. szamu feladvány. Pradignat E.-től.

I. díjat nyert feladvány.

Világos indul s a negyedik lépésre mattot mond.

Az 1392. sz. feladvány megfejtése.

Table with 2 columns: Megfejtés, Sötét. Lists chess moves like 1. Vb5-f1, 2. V11-f7(+), 3. V17-d5-c7-f4 matt.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. Andorfi Sándor. — Kovács J. — Az Erkel-sakk-társaság nevében: Exner Kornél. — Tarnóczon: Németh Péter (az 1390 és 1391 sz. feladványokat is). — A pesti sakk-kör.

HETI NAPTAR. Szeptember hó.

Calendar table for September with columns for Catholicus et protestans, Görög-Orosz, and Izraelita. Includes dates and names like 29 V C II óran. ün., 30 H. Lim. Róza sz., 31 K. Rajmund hv.

Holdváltások: 1) Első negyed 5 én 9 ó. 11 pk. d. e.

TARTALOM.

Szöveg: Margareta Zsófia főhercegnő, a prágai Hradsinon levő nemeshölgy-alapítványi intézet új apátja. Marciányi Györgytől. — Daru daru madár... (Költevény.) Dömény Józseftől. — Buda visszafoglalása 1686-ban. Kézszázadi évfordulója alkalmával. Dr. Göző Józseftől. — Bulgáriából. — Csak egy halmokszem. — A dugók felhasználása. — Sándor Mátyás. Verne Gyula regénye. — Egyveleg. — Buda bevétele. — Versben. Tárca a történelmi kiállításról. — Utazás hajdan és most. — Az állatvilág szimbolikájából. — Az orvosok és természetbúvárok gyűlése. — Irodalom és művészet. — Közintézetek és Egyletek. — Egyház és iskola. — Mi újsg? — Halálozások. — Sakkjáték. — Szerkesztői mondanivaló. — Hetinaptár. — Képek: Margareta Zsófia főhercegnő, a hradsinai nemeshölgy-alapítványi új apátja. — A hradsinai nemeshölgy-alapítványi apátjának pasztorbotja. Jutta magyar hercegnő ajándéka. — Az apátok kalap. — Sándor bolgár fejedelem dolgozó-szobája Szófiában. — A bolgár forradalom szimbólusai. (Hat kép.) A fejedelmi palota Szófiában; annak előterme; Czankov Drugan; s bolgár népviseletek. — Sándor Mátyás. — A hradsinai nemeshölgy-alapítványi intézet Prágában. — Kara Musztafa tábori sátra a történelmi kiállításán. Hány Gyula rajza.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. szám.)

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapestben megjelent s minden könyvkereskedésben kapható, az osztrák tartományok számára Szolnoki György es. k. egyet. könyvtáránál Bécsben I., Stefansplatz Nr. 6.

NEMESSÉG KÉZIKÖNYVE NEMESI ÜGYEKBEN.

MARCIÁNYI GYÖRGY LOVAG NÉGY TÁBLÁVAL. Ara füzve 1 forint 60 krajczár osztr. ért.

Tartalom: Előszó. — Bevezetés. — Ősi nemesség. — Katonai arisztokracia. A nemességről általában. — A magyar nemesség. — A mai magyar mágánási intézmény mint apáról fiúra szálló örökös főnemeli rend. — A magyar nemesi indigenitás. — Ausztria örökös tartományainak nemesi inkolútusa, illetve indigenátusa. — A nemesi előjogok. — Alapítványképeség. — Ősi próbák, nemességi címeraprobációk. — Hiteles helyek. — A dedukció, azaz a törvényes származás bevezetője. — A nemesi leltárak hiányossága és hanyag vezetése. — Udvari és nemesi mőtások, melyek csak ősi próbák letétele által nyerhetők meg. — Udvarképeség. — A cs. kir. kamarási méltóság a nemes apródi rang és az udvarnál való megjelenhetőséjének megszerzéséhez szükséges ősi próba (4 ábrával). — A souverain máltai (Johanna) lovagrend (ábrával). — A magas német lovagrend. — A m. kir. Szent Istvánrend. — A cs. kir. csillagkeresztes hölgynrend, palota és udvarhölgyek. — A nemes hölgyalapítványi intézetek. — A cs. kir. asztalnoki udvari méltóság. — Az arany-sarkantyú rendje. — Az osztrák magyar érdemelek. — Néhány külföldi nemes lovagrendről. — Czimek és czimezések. — A lovagi czim Magyarországban.

Dr. Lengiel F. nyir-balzsama.

Már a növényi nedv, mely a nyirból ha annak törzset megfúrták, kifolyik, ember emlékezet óta a legkitűnőbb sepsítőszernek van ismervé; ha pedig e nedv a földalul utatitása szerint vegyi utat balzsamra dolgoztatik, majdnem csodálatos hatással bír. Ha azzal arcot vagy egyéb bőrrészeket este bekenjük, már a következő reggel majdnem észrevehetően pikkelyek válnak le a bőrről, minek folytán ez gyöngéddé és féhérré válik.

Fő letét Magyarország számára Török József, gyógyszerésznél, Budapest király-utca 12. szám; Pozsonyban Plastyr Bódog, gyógyszer. Temesváron Tarcsay József gyógyszer. Zágrábban Mittelbach Zsigmond gyógyszerésznél.

Advertisement for Rádai Földi savanyúvíz-forrás, detailing its location and medicinal properties.

Advertisement for Vadász Sport-cikkiek, listing various sports equipment and prices.

Advertisement for KERTÉSZ TÓDOR, a florist in Budapest, listing various plants and services.

Advertisement for Lippmann Karlsbadi Pezscopora, a medicinal product.

Advertisement for Bittner-féle Conifera-Sprit, a medicinal product for various ailments.

Advertisement for Ráth Mór, a bookseller and publisher, listing various books and services.

Advertisement for Dr. Greensill's medicine, highlighting its effectiveness for various conditions.

Advertisement for a book titled 'Az új közjegyzői törvény', published in 1886.

Advertisement for Szokolay István, a publisher, listing various books and services.

Biztosítás jégkár ellen.

MAGYAR-FRANCZIA
BIZTOSÍTÓ RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

Budapest. Igazgatósági helyiség: IV. ker. városháztér 1.

Befizetett alaptőke *1788. decz. 31-iki mérleg szerint.* frt 4,000,000.— aranyban.
Tartalék alapok " " 4,490,160.79 " "

A gazdaközönség figyelmébe ajánljuk a rendkívül előnyös
mezőgazdasági általánybiztosítás
nemkülönb a jégbiztosítás, melynél csak a társaság által alkalmazott különösen kedvező feltételek (50% feltételes díj-engedmény, 6 évi biztosításnál egy ingyen év stb.) nyújtatnak.

Kisorsolással egybekötött életbiztosítás.

A FRANKLIN-TÁRSULAT
kiadásában Budapesten megjelent s minden könyvárusnál kapható — az osztrák tartományok számára Szelinski György cs. kir. egy. könyvárusnál Bécsben I., Stefansplatz 6.

IGAZSÁGÜGYI RENDELETEK.

A MAGYAR KIR. KORMÁNY ÁLTAL KIBOCSAJTOTT

TÖRVÉNYKEZÉSI RENDELETEK GYŰJTEMÉNYE.

BETŰRENDES TÁRGYMUTATÓVAL ELLÁTVA.

BÍRÓSÁGOK, ÜGYVÉDEK stb. HASZNÁLATÁRA.

1875—1885. ÉVI FOLYAMOK.

Ára vászonba kötve 4 forint osztrák értékben.

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában megjelent s minden könyvárusnál kapható — az osztrák tartományok számára **Szelinski György** csász. kir. egyetemi könyvárusnál Bécsben, I., Stephansplatz Nr. 6.

BUDAVÁRA
VISSZAVÉTELE.

IRTA EGY SZEMTANU.

ANGOLBÓL FORDITOTTA, ELŐSZÓVAL ÉS JEGYZETEKSEL ELLÁTVA

DEÁK FARKAS.

Ára füzve 40 kr. Postán bérmentve megkölve 45 kr.

A Franklin-társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvárusnál kapható:

A CZIGÁNYOKRÓL
ÉS A
CZIGÁNY ZENÉRŐL MAGYARORSZÁGON.

IRTA
LISZT FERENCZ.

Ára füzve 2 frt.

CHOPIN.

LISZT FERENCZ UTÁN FRANCZIÁBÓL

GRÓF WASS OTTILIA.

Ára füzve 1 frt 60 kr.

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható — az osztr. tartományok számára **Szelinski György** cs. k. egy. könyvárusnál Bécsben I., Stefansplatz 6.

KÖZHASZNÚ
MAGYARÁZÓ SZÓTÁR

A MAGYAR IRODALMI MŰVEKBE,
MAGÁN- ÉS HIVATALOS IRATOKBAN, HIRLAPOKBAN,
FOLYÓIRATOKBAN ÉS TÁRSALGÁSI NYELVBEN GYAKRABBAN ELŐFORDULÓ

IDEGEN SZAVAK MEGÉRTÉSÉRE ÉS HELYES KIEJTÉSÉRE.

IRTA
BABOS KÁLMÁN.

HARMADIK KIADAS.

Ára füzve 1 forint 50 krajczár. Vászonba kötve 2 forint.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent s minden könyvkereskedésben kapható — az osztr. tartományok számára **SZELINSKI GYÖRGY** cs. k. egy. könyvárusnál Bécsben I., Stefansplatz Nr. 6.

DEÁK FERENCZ
BESZÉDEI.

MÁSODIK KÖTET.

1848—1861

Összegejtötte

KÖNYI MANÓ.

Ára füzve 2 forint 40 krajczár.

Az I. kötet 1829—1847. ára füzve 4 forint.

VASÁRNAPI UJSÁG

36-ÍK SZÁM. 1886. BUDAPEST, SZEPTEMBER 5. XXXIII. ÉVFOLYAM

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: 1 tétele ... 6.
Csopán a **VASÁRNAPI UJSÁG**: egész évre 8 frt
félre ... 4.
Csopán a **POLITIKAI UJDONSÁGOK**: egész évre 6 frt
félre ... 3.
Külföldi előfizetésekre a postai költség meghatározott vitéljú is csatolandó

FŐHERCEGI NYARALÓ TÁTRAFÜREDEN.

Hogy micsoda behatással van a vasut egy természeti szépségekkel megáldott vidék fejlődésére, azt Magyarországon alig illusztrálja valami szembeötlőbben, mint a szeptesi fensík és az a lejtő, mely a Magas-Tátra alját szegélyezi. Szépnek alkotta ezt a természet időktől fogva, forrásvizeinek gyógyító hatását már a hajdankorban is ismerték az emberek, akadt is vállalkozó, a ki egy-egy ilyen forrás körül fürdőtelepet épített: ámde mily kezdetleges volt itt minden, a mit nem a természet, hanem csak az ember keze alkotott!

A mióta hazánk e gyönyörű vidékét a vasut megnyitotta s távolabb lakóknak is megközelíthetővé tette: sűrűn támadtak itt a fürdők, turista-telepek, nyaralók, vendéglők; a régi fürdőhelyek roskatag kis kunyhói helyén stilszerű vadászlakok, nyári paloták csoportosulnak festői képekké, s az a Schmecknek nevezett kis kárpátalji fürdőcske is, melynek három évtized előtt még magyar neve sem volt s mely néhány kisszerű gerendaházból állott mindössze, ma már büszke svájci házak, kastélyok csoportja, melyet elragadtatással szemlél az idegen is.

Tátrafüred, miközben megszüle tőzsomszédjában Uj-Tátrafüredet, s kissé alantabban Alsó-Tátrafüredet, maga is megszépült, megifjúdott s fürdőháza, lakásokul szolgáló épületei s közös mulató helyiségei által is első rangú hazai fürdőink sorába emelkedett.

És még folyvást emelkedik. Így csak nemrég fejezték be azt a gyönyörű nyaraló-kastélyt, melyet ma olvasóinknak rajzban is bemutatunk: József főherceg családjának nyaralóját.

Tavaly nyáron, midőn a főhercegi gyermekek egyike kissé gyöngékedett s hegyi levegőt ajánlottak az orvosok. *Klotild* főherceggasszony nem valamely külföldi, nagy hirbe hozott fürdőt, hanem Tátrafüredet kereste föl családjával s itt a természet elragadó bája, a balzsamos havasi levegő, a táj festői szépségei annyira megnyerték tetszését, hogy elhatározta itt állandó nyári otthont építeni.

